

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av hälsoskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att hälsoskyddslagens stadganden om ändringsökande och kommunala avgifter samordnas med vissa andra lagar som gäller miljö- och hälsoskydd. Vidare föreslås att till lagen fogas ett stadgande om behandling av tillstånd till undantag i fråga om kvalitetskraven på hushållsvatten. Enligt förslaget skall också

stadganden om ett enklare förfarande i fråga om temporära livsmedelslokaler fogas till lagen, liksom även om utvidgade befogenheter för social- och hälsovårdsministeriet att meddela detaljerade föreskrifter om livsmedelshygien. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1997.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Hälsoskyddslagen (763/94) trädde i kraft vid ingången av 1995 och ersatte då hälsovårdslagen från 1965 (469/65). Samtidigt som hälsoskyddslagen kom till reviderades också många andra lagar om miljö- och hälsoskydd, t.ex. fiskhygienlagen (330/94), kötthygienlagen (511/94), äggprodukt-hygienlagen (517/94), mjölkhygienlagen (671/94), vilka nedan kallas för hygienlagarna, samt livsmedelslagen (361/95). Lagarna kunde inte koordineras tillräckligt till alla delar. Eftersom de ovan nämnda lagarna ger de kommunala myndigheterna omfattande befogenheter och dessa myndigheter i regel är desamma för de olika lagarna, har stadgandenas inbördes olikheter i viss mån medfört problem i den praktiska tillsynen. Detta är fallet bl.a. i fråga om stadgandena om ändringssökande, överföring av befogenheter, avgiftssystem och tvångsåtgärder. Riksdagen förutsatte våren 1995 vid behandling-

en av regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 23 § mjölkhygienlagen (RP 25/1995 rd) att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att samordna lagarna om miljö- och hälsoskydd till denna del.

Eftersom den nya kommunallagen (365/95) trädde i kraft först den 1 juli 1995, kunde principerna i den ännu inte beaktas vid beredningen av lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd. Detta medverkade i sin tur till att bl.a. stadgandena om ändringssökande och delegering utformades på olika sätt, utan något sakligt skäl. Vidare påverkade också de olika tolkningarna av EG:s rättsakter bl.a. de stadganden som gäller avgiftssystemen.

Ändringssökande

Kommunallagen är en allmän lag om kommunalförvaltning, och den åsidosätts av speciallagarna för de kommunala förvaltningsområdena om den står i strid med dem. Denna princip noteras i lagens 3 § 1 mom. I fråga om ändringssökande påpekas detta ytterligare en gång i 88 §. Där sägs att stadgandena i 11 kap. kommunallagen om rättelseyrkande och kommunalbesvär "tillämpas

på framställande av rättelseyrkande och sökande av ändring i beslut av kommunens och samkommunens myndigheter, om inte något annat stadgas särskilt i lag".

Ändring i beslut av en kommun eller samkommuns myndigheter söks vanligen på det sätt som stadgas i kommunallagen i frågor där myndigheternas befogenheter bygger på kommunallagen eller har beviljats med stöd av den t.ex. i en stadga.

Det system som tillämpas i kommunallagen skiljer sig på vissa grundläggande punkter från det som tillämpas i speciallagarna. Rättelseyrkande eller kommunalbesvär enligt kommunallagen kan förutom av den berörda parten också anföras av alla kommuninvånare. Den typ av besvär som tillämpas i speciallagstiftningen är i regel förvaltningsbesvär. Denna sorts besvär är individuella och kan anföras enbart av en part, dvs. av den som beslutet gäller eller den vars rättighet, skyldighet eller förmån omedelbart påverkas av beslutet.

Det finns även andra skillnader mellan förvaltningsbesvär och kommunalbesvär. Kommunbesvär kan anföras endast på laglighetsgrund medan förvaltningsbesvär däremot kan anföras på såväl laglighets- som ändamålsenlighetsgrund.

Om kommunalbesvären godkänns skall ärendet enligt självstyrelseprinciperna sändas tillbaka för ny behandling av den kommunala myndighet som har fattat beslutet. Vid förvaltningsbesvär kan besvärmyndigheten rätta till det felaktiga beslutet med ett nytt beslut och på så sätt försnabba behandlingen av ärendet. Förvaltningsbesvär är således ett utpräglat rättsmedel för individens rättskydd. Principerna för kommunal självstyrelse begränsar inte besvärmyndighetens prövningsrätt vid förvaltningsbesvär.

I vissa speciallagar hänvisas till stadganden om kommunalbesvär t.ex. med ett konstaterande att ändring i ärendet söks genom kommunalbesvär. Vid riksdagsbehandlingen av kommunallagen fogades till 88 § en mening enligt vilken 89 §, som gäller rättelseyrkande, inte tillämpas om ändring kan sökas genom kommunalbesvär med stöd av någon annan lag. Om det i ett särskilt stadgande hänvisas till kommunalbesvär är det följderiktigt att besvären också i fortsättningen anföras direkt hos besvärmyndigheten utan något förfarande med rättelseyrkande. Speciallagstiftningen om social- och hälsovården innehåller hänvisningar av just detta

slag, t. ex. 56 § 2 mom. hälsoskyddslagen och 41 § 2 mom. livsmedelslagen.

I ändringssökandet enligt den nya kommunallagen är rättelseyrkande ett obligatoriskt förstadium till det egentliga ändringssökande som skall ses som lagskipning, dvs. kommunalbesvär. I fråga om beslut av något annat kommunalt organ än fullmäktige samt av en kommunal förtroendevald eller tjänsteinnehavare skall alltid först ett rättelseyrkande framställas. Detsamma skall anses gälla beslut som fattats i en samkommun av någon annan myndighet än det högsta organ som avses i 81 § 1 mom. kommunallagen. Stadgandet om rättelseyrkande tillämpas på motsvarande sätt på samkommuners styrelser och andra organ (88 § kommunallagen).

Speciallagarnas stadganden om rättelseyrkande kan endast gälla ärenden där de kommunala myndigheternas befogenheter finns angivna i speciallagen eller en förordning som utfärdats med stöd av den. Enligt de gällande hygienlagarna finns ingen besvär rätt i fråga om beslut av en tjänsteinnehavare, men en part som är missnöjd med beslutet kan få ärendet prövat av organet i fråga genom att lämna in ett skriftligt rättelseyrkande. Över organets beslut kan förvaltningsbesvär anföras hos länsrätten.

Avgifter

Enligt 13 § 1 mom. 4 punkten kommunallagen skall fullmäktige "fatta beslut om de allmänna grunderna för de avgifter som skall tas ut för kommunens tjänster och andra prestationer".

Om grunderna för offentligrättsliga avgifter beslutas allmänt genom en taxa som godkänns av fullmäktige. Visserligen nämns taxan över huvud taget inte i kommunallagen, men det hindrar antagligen inte att ett beslut om grunderna för avgifter kan kallas taxa. Det finns inte heller något som hindrar att ett beslut om grunderna för avgifter och ett beslut om taxa är två skilda beslut. Om grunderna för avgifter skall fullmäktige besluta. Fullmäktige kan delegera befogenheten att besluta om taxor till något annat kommunalt organ eller till en tjänsteinnehavare (14 § 1 mom. kommunallagen).

Fastställandet av själva avgiften har ofta delegerats till en tjänsteinnehavare. Med stöd av t.ex. 7 § hälsoskyddslagen kan fullmäktige ge ett organ på vilket befogenheten att fastställa en avgift har överförts, rätt att i

sin tur delegera befogenheten till en underlydande tjänsteinnehavare.

I ett beslut av fullmäktige om avgiftsgrunder och i ett beslut av fullmäktige eller något annat kommunalt organ eller av en tjänsteinnehavare (vid delegering) om godkännande av en taxa söks ändring genom besvär enligt kommunallagen.

Ett beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare om fastställande av själva avgiften rör sig sällan blott och bart om verkställighet. I fastställandet av avgifter ingår vanligen prövning, varvid det går att söka ändring.

I lagarna om miljö- och hälsoskydd finns särskilda stadganden om fastställande av avgifter och om sökande av ändring i anknytning till detta.

I 50 § 2 och 3 mom. hälsoskyddslagen stadgas om kommunala avgifter. I paragrafens 2 mom. behandlas avgifter som kommunen har rätt att uppbära; enligt 3 mom. "uppbär kommunen" däremot en avgift. I 2 mom. är det fråga om en avgift som tas ut enligt prövning. Lydelsen i 3 mom. tyder däremot på att kommunen skall ta ut en avgift för den provtagning och undersökning som avses i lagrummet. Det motsägelsefulla är att man i motiveringen till regeringens proposition (RP 42/1994 rd 33) utgår från att uppbärandet av avgifter också i detta fall skall prövas av kommunen.

Beslut om en avgift enligt 50 § fattas antingen av ett organ eller en tjänsteinnehavare i enlighet med det ovan sagda. Av 56 § 2 mom. framgår att ändring "i avgiftsbeslut som avses i 50 § söks hos länsrätten genom besvär, med iakttagande av kommunallagen (953/76)". Av detta följer att ändring i avgiftsbeslut som avses i 50 § söks genom kommunalbesvär enligt 90 § kommunallagen (365/95). Rättelseyrkande tillämpas inte (88 § kommunallagen, sista meningen).

Om statliga myndigheters rätt att ta ut avgifter stadgas i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92), och till den hänvisas vanligen i lagarna om miljö- och hälsoskydd (bl.a. 25 § livsmedelslagen, 50 § hälsoskyddslagen, 50 § köthygienlagen, 45 § mjölkhygienlagen och 39 a § fiskhygienlagen). Statliga myndigheters produkttillsyn enligt hälsoskyddslagen blir aktuell ytterst sällan, t.ex. vid matförgiftning då resultaten analyseras av en statlig forskningsanstalt (t.ex. folkhälsoinstitutet).

Undantag från kvalitetskraven på hushållsvatten

Enligt rådets direktiv om kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten (80/778/EEG), nedan dricksvattensdirektivet, kan en nationell myndighet bevilja undantag från direktivets kvalitetskrav på hushållsvatten, om läget har uppkommit genom marklagrens beskaffenhet och struktur inom det område som vattnet kommer från eller genom ovanliga meteorologiska förhållanden, dock under förutsättning att undantagen inte utgör någon risk för folkhälsan. Om beviljande av undantag bestäms i 5 § social- och hälsovårdsministeriets beslut om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (74/94), vilket har utfärdats med stöd av hälsovårdslagen. Enligt beslutet beviljas undantag av social- och hälsovårdsministeriet. I Finland är det synnerligen vanligt att kvalitetskraven i fråga om vattnets pH eller järn- eller manganhalt inte uppfylls på grund av markens särskilda egenskaper. Social- och hälsovårdsministeriet har fått över 200 ansökningar om tillstånd till undantag, och de gäller huvudsakligen de nämnda orsakerna.

I hälsoskyddslagen ingår inget egentligt bemyndigande att bevilja tillstånd till undantag. Eftersom det också i framtiden kommer att finnas ett behov av undantag enligt dricksvattensdirektivet, vore det skäl att få in fullmakter för detta förfarande i lagen. Ansökningarna om tillstånd till undantag har redan nu kommit in via länsstyrelserna, som har gett sina utlåtanden i frågorna. Därför vore det ändamålsenligt att låta länsstyrelserna behandla tillstånden till undantag och att skriva in ett fullmaktss stadgande i hälsoskyddslagen som gör detta möjligt.

Det är nödvändigt att grunderna för tillstånd till undantag görs enhetliga i hela landet för att vattenverken skall behandlas på samma sätt i alla län. Därför föreslås att social- och hälsovårdsministeriet meddelar föreskrifter om de faktorer som skall beaktas när tillstånd till undantag beviljas. Behörighet att meddela föreskrifter om detta bör skrivas in i hälsoskyddslagen.

Temporära livsmedelslokaler

I hälsovårdslagstiftningen var begreppet livsmedelslokal sammankopplat med om verksamheten var yrkesmässig eller inte

(47 § 1 mom. hälsovårdslagen). I hälsoskyddslagen nämns detta inte. Tillämpningsområdet för rådets direktiv om livsmedelshygien (93/43/EEG), nedan livsmedelshygien-direktivet, täcker all livsmedelshandling efter råvaruproduktionen, oberoende av om verksamheten är privat eller offentlig eller om den bedrivs i vinstsyfte eller inte.

Enligt hälsovårdsförordningens (55/67) 57 § 3 mom. om försäljning utomhus skulle en anmälan göras till hälsovårdsnämnden om tillfällig mat- eller kaffeservering i samband med offentliga tillställningar. Förordningen ändrades från ingången av februari 1992 på så sätt att man frångick den noggranna förteckningen över vilka livsmedel som fick säljas utomhus. Samtidigt blev försäljningen beroende av tillstånd. På tillfällig livsmedelsförsäljning tillämpades dock ett enklare anmälningsförfarande.

I hälsoskyddslagen utgör livsmedelslokaler grundenheten när det gäller hanteringen av livsmedel. Innan en lokal anläggs eller tas i bruk krävs en anmälan enligt 13 §, och för behandlingen av anmälan kan kommunen ta ut en avgift enligt 50 §. Det meddelande om byte av verksamhetsidkare som nämns i 13 § 2 mom. räknas dock inte som en sådan anmälan som avses i 50 §, eftersom myndigheten endast antecknar detta meddelande för kännedom.

Det har blivit vanligare med olika tillfälliga tillställningar, t.ex. basarer och torgjippon. Eftersom tillfälliga tillställningar kan medföra livsmedelshygieniska risker, vore det nödvändigt att få dem under genomgripande tillsyn av hälsoskyddsmyndigheterna. Om en avgift för anmälningar om dessa tillställningar enligt 13 § alltid måste tas ut i enlighet med 50 § i lagförslaget i denna proposition, kan det höja tröskeln för små verksamhetsidkare att göra en anmälan. Därför vore det ändamålsenligt att tillämpa samma praxis med meddelande i fråga om liten, tillfällig livsmedelsförsäljning som i fråga om byte av verksamhetsidkare.

Närmare föreskrifter om livsmedelshygien

Hälsoskyddslagen fick behålla den normstruktur som tillämpats i den hälsovårdslagstiftning som föregick denna lag och där de detaljerade föreskrifterna om livsmedelshandling meddelades på författningsnivå. Syftet med revideringen av hälsoskyddslagen var dock att övergå till en allmännare reglering

på lag- och författningsnivå. Trots det är behörigheten att meddela föreskrifter rätt snäv i denna lag.

I den övriga lagstiftning om miljö- och hälsoskydd som har reviderats under de senaste åren (t.ex. livsmedels-, kött- och mjölkhygienlagen) har utgångspunkten varit att vederbörande ministerium med stöd av ramlagen i stor utsträckning kan meddela föreskrifter och anvisningar om frågor som närmare bestäms i lagen. Det är ändamålsenligt att införa motsvarande system också i hälsoskyddslagen.

Genom hälsoskyddslagen har livsmedelshygien-direktivet genomförts. I direktivet finns en bilaga med detaljerade hygienkrav. Kraven i bilagan har till största delen skrivits in i hälsoskyddsförordningen (1280/94). Dessutom har social- och hälsovårdsministeriet meddelat föreskrifter om försäljning av livsmedel utomhus och vid större allmänna tillställningar (SHM:s föreskriftssamling 1995:45). Föreskrifterna motsvarar kapitel III i den nämnda bilagan. I kapitel X i bilagan finns bestämmelser om utbildning i livsmedelshygien för anställda.

Genom kommissionens direktiv 96/3/EG om undantag från vissa bestämmelser i rådets direktiv 93/43/EEG om livsmedelshygien i fråga om bulktransport av fetter och oljor har man frångått kraven i livsmedelshygien-direktivet i fråga om sjötransport av flytande oljor och fetter. Detta undantag har krävt en ändring av vår hälsoskyddsförordning. I kommissionen är vissa andra, vad detaljerna beträffar snäva, ändringar av eller undantag från livsmedelshygien-direktivet 93/43 som bäst anhängiga. Det är inte ändamålsenligt att ändra hälsoskyddsförordningen varje gång som direktivet ändras.

2. Föreslagna ändringar

Det huvudsakliga målet för propositionen är att samordna hälsoskyddslagen med kommunallagen och de övriga lagarna om miljö- och hälsoskydd samt att förenkla de förvaltningsföreskrifter och förvaltningsbeslut som EG:s lagstiftning och ändringarna i den ger upphov till.

Lagens 3 § föreslås bli uppdaterad för att motsvara utvecklingen inom lagstiftningen (livsmedelslagen).

I 7 § 1 mom. i den gällande hälsoskyddslagen har organen getts en möjlighet att överföra en befogenhet på en tjänsteinnehavare.

vare. Enligt 14 § 1 mom. kommunallagen är det också möjligt att delegera beslutanderätt till en sektion och en förtroendevald förutom till en tjänsteinnehavare. Därför föreslås att det också skall vara möjligt att överföra befogenheter (subdelegering) på en sektion inom ett organ. Däremot kan det inte i detta sammanhang anses ändamålsenligt att överföra befogenheter på en förtroendevald.

Det föreslås att till 13 § 2 mom skall fogas ett omnämnande av temporär livsmedelslokal. I social- och hälsovårdsministeriets föreskrifter försäljning av livsmedel utomhus och vid större allmänna tillställningar definieras tillfällig livsmedelsförsäljning som försäljning vilken varar högst två dygn och upprepas mera sällan än en gång på 30 dagar på samma plats. Avsikten är att tillämpa bestämmelserna för temporära livsmedelslokaler på liten livsmedelsförsäljning till färre än 500 personer, t.ex. skolbasarer. En temporär livsmedelslokal kan vara belägen såväl inomhus som utomhus.

Paragrafens nya 6 mom. föreslås ge social- och hälsovårdsministeriet fullmakter att meddela närmare föreskrifter om vad som skall anses vara en temporär livsmedelslokal.

Ansökningar om tillstånd till undantag i fråga om kvalitetskraven på hushållsvatten har enligt social- och hälsovårdsministeriets ovannämnda beslut lämnats in via länsstyrelserna, som har gett sina utlåtanden om dem. På motsvarande sätt är det ändamålsenligt att ge behandlingen av tillstånd till undantag i uppdrag åt länsstyrelserna och att skriva in ett fullmaktstadgande i hälsoskyddslagens 17 § som gör detta möjligt.

Det är nödvändigt att grunderna för kvalitetskrav på hushållsvatten blir enhetliga för hela landet för att vattenverkens rättsskydd skall kunna upprätthållas. Därför skall social- och hälsovårdsministeriet enligt förslaget meddela föreskrifter om vilka faktorer som skall beaktas vid beviljandet av tillstånd till undantag. Behörigheten att meddela föreskrifter föreslås bli fogad till hälsoskyddslagens 21 §.

Lagens 40 § föreslås bli upphävd, eftersom motsvarande bemyndigande att utfärda stadganden enligt förslaget skall fogas till 41 §.

Det föreslås att till 41 § fogas en förteckning över de livsmedelshygieniska frågor om vilka social- och hälsovårdsministeriet vid behov kan meddela närmare anvisningar och

föreskrifter. En del av anvisningarna och föreskrifterna finns redan nämnda i den gällande lagen. De nya frågorna gäller temperaturerna i de utrymmen där livsmedel förvaras, transporteras, säljs och serveras, strukturella och funktionella krav som skall ställas på en livsmedelslokal, förhållandena vid livsmedelstransporter, verksamhetsidkarens egenkontroll samt livsmedelshygienisk utbildning som skall krävas av personalen i en livsmedelslokal.

Social- och hälsovårdsministeriet har med stöd av 41 § hälsoskyddslagen meddelat föreskrifter om försäljning av livsmedel utomhus och vid större allmänna tillställningar. Om de krav som skall ställas på en livsmedelslokal och om livsmedelstransporter stadgas i hälsoskyddsförordningen. Syftet med stadgandet är att göra det möjligt att genom ministeriebeslut meddela föreskrifter som är mer detaljerade än författningen. Om förvaringstemperaturer för livsmedel stadgas också i hälsoskyddsförordningen. Beredningen av en EG-rättsakt om temperaturer med stöd av livsmedelshygienidirektivet är anhängig vid kommissionen. Enligt artikel 7 i direktivet går det inte att fastställa nya nationella temperaturnormer utan kommissionens medgivande, och avsikten är att inte ändra hälsoskyddsförordningens nuvarande stadganden förrän man känner till EG:s eventuella beslut. Då vore det ändamålsenligt om temperaturföreskrifter började meddelas genom ministeriebeslut.

I såväl livsmedelslagen som hygienlagarna finns ett omnämnande av en taxa som kommunen har godkänt. I överensstämmelse med dessa lagar föreslås att ett omnämnande av en taxa som kommunen har godkänt fogas till 50 § 2 mom. På samma grunder föreslås vidare en sådan ändring av 2 mom. att den avgift som avses i momentet skall uppbäras. Orden "som högst motsvarar kostnaderna för utförande av prestationen eller den genomsnittliga totalkostnaden" i det gällande 2 mom. föreslås bli strukna. Denna sats har ersatts med ett nytt 4 mom. enligt vilket avgifterna skall fastställas så att de högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen. I fråga om detta motsvarar det föreslagna stadgandet den gällande 24 § livsmedelslagen samt motsvarande stadganden i hygienlagarna, t.ex. 51 b § 1 mom. köthygienlagen. Lydelsen "uppbär kommunen" i det gällande 3 mom. har lett till tolkningssvårigheter. Därför föreslås att 3 mom. pre-

ciseras och görs enhetligt med livsmedelslagen och hygienlagarna. På samma sätt som i fråga om 2 mom. har det föreslagits att omnämmandet av kostnader i det gällande 3 mom. också skall strykas och ersättas med ett nytt 4 mom. I livsmedelslagen och hygienlagarna stadgas om indrivning av avgifter utan dom eller utslag. För enhetlighetens skull föreslås att till 50 § skall fogas ett nytt 5 mom. med motsvarande stadgande.

Genom en ändring av den första meningen i 51 § 2 mom. fås stadgandet att stämman överens med motsvarande stadganden i livsmedelslagen och hygienlagarna. I momentets andra mening föreslås en lydelse som inte ändrar stadgandet i sak utan endast preciserar det. Paragrafens 1 och 3 mom. ändras inte.

Hygienlagarnas gällande stadganden om ändringssökande utgår från att ändring i ett beslut av en tjänsteinnehavare inte får sökas genom besvär men att den som är missnöjd med beslutet har rätt att framställa ett rättelseyrkande. Detta motsvarar också förfarandet vid rättelseyrkande enligt den nya kommunallagen.

På grund av det ovan sagda föreslås en sådan ändring av 56 § 1 mom. att momentet till sin lydelse motsvarar stadgandena om ändringssökande i hygienlagarna. Det är således fråga om rättelseyrkande enligt en speciallag vilket i stora drag motsvarar rättelseyrkande enligt kommunallagen. Det föreslagna 2 mom. är nytt och stämmer i enlighet med det ovan sagda överens med hygienlagarnas motsvarande stadganden om ändringssökande. Det gällande 2 mom. föreslås ändrat och föreslås bli ett nytt 3 mom. på så sätt att endast ändring i beslut om hälsoskyddsordning enligt 51 § 3 mom. och i beslut om taxa enligt 50 § 2 mom. söks med iakttagande av kommunallagens stadganden om ändringssökande. I taxan godkänns grunderna för kommunens offentligrättsliga avgifter. Därför är det ändamålsenligt att ändringssökande i detta beslut bestäms enligt kommunallagen. Det föreslagna nya 3 mom. innebär att ändringssökande i andra fall än i de ovan nämnda frågorna om hälsoskyddsordning och taxa bestäms enligt 56 § 1 och 2 mom. hälsoskyddslagen. Förslaget betyder också att i de ärenden som gäller avgifter enligt 50 § hälsoskyddslagen, med undantag för taxor, bestäms ändringssökandet enligt 1 och 2 mom. och förenhetligas på så sätt med ändringssökandet när det gäller avgifter en-

ligt hygienlagarna.

Ingen ändring föreslås i det gällande 56 § 3 mom., men stadgandet blir 4 mom. Det föreslagna 5 mom. är nytt och motsvarar 41 § 3 mom. i den gällande livsmedelslagen.

På grund av att ett nytt 5 mom. föreslås bli fogat till 56 §, stryks hänvisningen i 57 § till 53 §.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Hittills har kommunen haft prövningsrätt när det gäller att ta ut avgifter för anmälningar enligt hälsoskyddslagen. Enligt propositionen skall en avgift alltid tas ut. Kommunernas avgiftspraxis visavi hälsoskyddslagen har inte utretts, men åtminstone vissa kommuner har låtit bli att ta ut avgifter. I och med att avgiften blir obligatorisk tillkommer en merkostnad på ca 50–2 500 mk per verksamhetsidkare och anmälan i de kommuner som inte tidigare har tagit ut avgift. I motsvarande grad får dessa kommuner inkomster från anmälningsavgifterna. Med tanke på landet som helhet beräknas avgifternas totalbelopp dock inte bli särskilt betydande.

3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Länsstyrelsernas arbetsbörda ökar inte av att de behandlar beslut om tillstånd till undantag i frågor som gäller hushållsvatten, eftersom de har behandlat motsvarande ansökningar när de har gett utlåtanden om dem till ministeriet.

3.3. Miljöeffekter

Propositionen har inga verkningar på miljön.

4. Beredningen av propositionen

Riksdagen förutsatte i sitt svar på regeringens proposition med förslag till ändring av 23 § mjölkhygienlagen att "regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att samordna lagstiftningen om avgifter, befogenhetsdelegering, rättssäkerhet och tvångsåtgärder inom området miljöhygien". Eftersom de ändringsbehov som riksdagen nämner i sitt utlåtande huvudsakligen gäller tillsynen på kommun-

nivå, avtalades vid förhandlingar mellan social- och hälsovårdsministeriet, handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet samt Finlands Kommunförbund att kommunförbundet skall agera sammankallare när man börjar se över behoven av ändringar. I den arbetsgrupp som kommunförbundet sammankallade fanns företrädare för de nämnda ministerierna och kommunförbundet. Arbetsgruppen sände ministerierna sitt enhälliga förslag den 19 januari 1996.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

Utlåtanden om propositionen begärdes av jord- och skogsbruksministeriet, handels- och industriministeriet, livsmedelsverket, Livsmedelsindustriförbundet r.f., Föreningen för Finlands Dagligvaruhandel rf, Vatten- och avloppsverksföreningen i Finland rf, Ympäristö- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ry, Kuntien terveystieteiden tutkimuskeskus ry samt Finlands Veterinärförbund r.f.

Med anledning av utlåtandena har vissa ändringar gjorts i förslaget.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Sådana ändringar av avgifts- och rättelse-systemet i livsmedelslagen och hygienlagar

na som bygger på förslag från kommunförbundets arbetsgrupp är under beredning vid vederbörande ministerier. Den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatt att utreda avgifterna i fråga om tillsynen över marknaden samt organiseringen av tillsynen över produkter och marknad överlämnade sin promemoria den 7 mars 1996 (FM, arbetsgrupps-PM 1996:3). Arbetsgruppens förslag till finansiering av tillsynen går i samma riktning som förslagen från kommunförbundets arbetsgrupp.

Regeringens proposition med förslag till förvaltningsprocesslag och till lagstiftning som har samband med den (RP 217/1995 rd) är under behandling i riksdagen. I propositionen föreslås att en förvaltningsprocesslag skall stiftas. Genom lagen upphävs den lag om ändringssökande i förvaltningsärenden som det hänvisas till i detta lagförslag.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/94) 40 §, *ändras* 3 §, 7 § 1 mom., 13 § 2 mom., 41 §, 50 § 2 och 3 mom., 51 § 2 mom., 56 § 1 och 2 mom. och 57 § samt *fogas* till 13 § ett nytt 6 mom., till 17 § ett nytt 3 mom., till 21 § ett nytt 2 mom., till 50 § nya 4 och 5 mom. samt till 56 § nya 2 och 5 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom. och det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

3 §

Förhållande till vissa författningar

Om hälsoskyddet gäller dessutom vad som stadgas om detta i kemikalielagen (744/89), strålskyddslagen (592/91), lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/87), lagen om skydd i arbete (299/58), vattenlagen (264/61), avfallslagen (1072/93), luftvårdslagen (67/82), bullerbekämpningslagen (382/87), byggnadslagen (370/58), lagen om friluftsliv (606/73), lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/20), livsmedelslagen (361/95), produktsäkerhetslagen (914/86), köthygienlagen (511/94), mjölkhygienlagen (671/94), äggproduktthygienlagen (517/94), fiskhygienlagen (330/94) samt veterinärvårdslagen (685/90).

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

De uppgifter som hör till det kommunala hälsoskyddet sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av kommunen (kommunal hälsoskyddsmyndighet). Fullmäktige kan ge en nämnd eller något annat organ rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare eller sektion.

13 §

Anmälningsskyldighet

En motsvarande anmälan skall göras också om en väsentlig ändring av i 1 mom. nämnd verksamhet. När verksamhetsidkaren byts eller temporära livsmedelslokaler tas i bruk skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten underrättas.

Vederbörande ministerium kan bestämma när en livsmedelslokal skall anses temporär.

17 §

Allmänna krav

Länsstyrelsen kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag från uppfyllandet av kvalitetskraven i 1 mom. enligt de grunder som vederbörande ministerium bestämmer. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ger ett utlåtande om ansökan.

21 §

Allmänna föreskrifter om hushållsvatten

Vederbörande ministerium meddelar all-

männa föreskrifter om de grunder på vilka ett vattenverk kan beviljas undantag enligt 17 § 3 mom. från uppfyllandet av kvalitetskraven.

41 §

Närmare anvisningar och bestämmelser

Vederbörande ministerium meddelar vid behov närmare anvisningar och bestämmelser om

1) försäljning av livsmedel utomhus och vid en större allmän tillställning,

2) försäljning och överlåtelse av livsmedel på annan plats än i en livsmedelslokal,

3) hygieniska krav som skall ställas på personal som hanterar livsmedel,

4) temperaturer för de utrymmen i vilka livsmedel förvaras, transporteras, säljs och serveras,

5) strukturella och funktionella krav som skall ställas på livsmedelslokaler,

6) förhållandena vid transport av livsmedel,

7) verksamhetsidkarens egenkontroll, samt

8) livsmedelshygienisk utbildning som skall krävas av personalen i en livsmedelslokal.

50 §

Avgifter

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar skall den uppbära en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

En avgift skall uppbäras för provtagning och undersökning som hänför sig till

1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 13 § och 14 § 2 mom.,

2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som förutsätts i 20 § samt

3) sådan regelbunden övervakning av badvatten som förutsätts i 29 §, med undantag för övervakning av vattnet på allmän badstrand.

De avgifter som avses i 2 och 3 mom. bestäms så, att de högst motsvarar kostnaderna för utförandet av prestationen.

Avgifterna får indrivnas utan dom eller be-

slut i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (367/61).

51 §

Kommunala hälsoskyddsföreskrifter

I brådskande fall får den kommunala tjänsteinnehavare som har hand om övervakningen meddela ett förbud eller en föreskrift som avses i 1 mom. Förbudet eller föreskriften skall utan dröjsmål tillställas den kommunala hälsoskyddsmyndigheten för avgörande.

56 §

Ändringssökande

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat av en nämnd eller något annat organ som avses i 7 §. Rättelse av beslutet skall yrkas skriftligen inom 14 dagar från det att ändringssökanden har delgivits beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur rättelseyrkandet skall anhängiggöras hos organet. Rättelseyrkandet skall behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 7 § har fattat med stöd av denna lag kan sökas i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) genom anförande av besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet.

Ändring i beslut om hälsoskyddsordning enligt 51 § 3 mom. och i beslut om taxa enligt 50 § 2 mom. söks med iakttagande av kommunallagens (365/95) stadganden om ändringssökande.

I beslut om föreläggande av vite enligt 53 § får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

57 §

Verkställighet

I ett beslut som fattas med stöd av 12 § 2

mom. och 51 § 2 mom. kan föreskrivas att beslutet skall iakttas trots att ändring söks, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den _____ 199.

Stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den upphävda 40 § förblir i kraft tills något annat stadgas eller bestäms med stöd av denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 14 juni 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i hälsoskyddslagen av den 19 augusti 1994 (763/94) 40 §,
ändras 3 §, 7 § 1 mom., 13 § 2 mom., 41 §, 50 § 2 och 3 mom., 51 § 2 mom., 56 § 1 och
 2 mom. och 57 § samt
fogas till 13 § ett nytt 6 mom., till 17 § ett nytt 3 mom., till 21 § ett nytt 2 mom., till 50 §
 nya 4 och 5 mom. samt till 56 § nya 2 och 5 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom.
 och det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

3 §

Förhållande till vissa författningar

Om hälsoskyddet gäller dessutom vad som stadgas om detta i kemikalielagen (744/89), strålskyddslagen (592/91), lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/87), lagen om skydd i arbete (299/5S), vattenlagen (264/61), avfallslagen (1072/93), luftvårdslagen (67/82), bullerbekämpningslagen (382/87), byggnadslagen (370/58), lagen om friluftsliv (606/73), lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/20), livsmedelslagen (526/41), produktsäkerhetslagen (914/86), kötthygienlagen (511/94), mjölkhygienlagen (671/94), äggproduktthygienlagen (517/94), fiskhygienlagen (330/94) samt veterinärvårdslagen (685/90).

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

De uppgifter som hör till det kommunala hälsoskyddet sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av kommunen (kommunal hälsoskyddsmyndighet). Fullmäktige kan ge en nämnd eller något annat organ rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare.

Föreslagen lydelse

3 §

Förhållande till vissa författningar

Om hälsoskyddet gäller dessutom vad som stadgas om detta i kemikalielagen (744/89), strålskyddslagen (592/91), lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/87), lagen om skydd i arbete (299/58), vattenlagen (264/61), avfallslagen (1072/93), luftvårdslagen (67/82), bullerbekämpningslagen (382/87), byggnadslagen (370/58), lagen om friluftsliv (606/73), lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/20), *livsmedelslagen* (361/95), produktsäkerhetslagen (914/86), kötthygienlagen (511/94), mjölkhygienlagen (671/94), äggproduktthygienlagen (517/94), fiskhygienlagen (330/94) samt veterinärvårdslagen (685/90).

7 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

De uppgifter som hör till det kommunala hälsoskyddet sköts av en nämnd eller av något annat kollegialt organ som utses av kommunen (kommunal hälsoskyddsmyndighet). Fullmäktige kan ge en nämnd eller något annat organ rätt att överföra befogenheten på en underlydande tjänsteinnehavare *eller sektion*.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §
Anmälningsskyldighet

En motsvarande anmälan skall göras också om en väsentlig ändring av i 1 mom. nämnd verksamhet. Om byte av verksamhetsidkare skall hälsoskyddsmyndigheten meddelas.

En motsvarande anmälan skall göras också om en väsentlig ändring av i 1 mom. nämnd verksamhet. När verksamhetsidkaren byts eller temporära livsmedelslokaler tas i bruk skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten underrättas.

Vederbörande ministerium kan bestämma när en livsmedelslokal skall anses temporär.

17 §

Allmänna krav

Länsstyrelsen kan på ansökan bevilja ett tidsbegränsat undantag från uppfyllandet av kvalitetskraven i 1 mom. enligt de grunder som vederbörande ministerium bestämmer. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ger ett utlåtande om ansökan.

21 §

Allmänna föreskrifter om hushållsvatten

Vederbörande ministerium meddelar allmänna föreskrifter om de grunder på vilka ett vattenverk kan beviljas undantag enligt 17 § 3 mom. från uppfyllandet av kvalitetskraven.

40 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare stadganden om de sanitära kraven på en livsmedelslokal och dess konstruktioner, anordningar, material och tillbehör samt om de sanitära kraven på transportmedel för livsmedel kan ulfärdas genom förordning.

I syfte att förhindra sanitär olägenhet kan närmare stadganden om tillverkning, lagring, transport, distribution, förpackning, förvaring, servering, saluförande och annan hantering av livsmedel som avses i 33 samt om verksamhetsidkarens i 36 avsedda egenkontroll utfärdas genom förordning.

40 §

Bemyndigande att utfärda förordning

(Upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §

Närmare anvisningar och bestämmelser

Social- och hälsovårdsministeriet kan utfärda närmare anvisningar och bestämmelser om de sanitära förutsättningarna för försäljning av livsmedel utomhus och vid en större allmän tillställning samt om försäljning och överlåtelse av livsmedel på annan plats än i en livsmedelslokal samt om de hygieniska krav som skall ställas på sådan personal som hanterar livsmedel.

41 §

Närmare anvisningar och bestämmelser

Vederbörande ministerium meddelar vid behov närmare anvisningar och bestämmelser om

- 1) försäljning av livsmedel utomhus och vid en större allmän tillställning,
- 2) försäljning och överlåtelse av livsmedel på annan plats än i en livsmedelslokal,
- 3) hygieniska krav som skall ställas på personal som hanterar livsmedel,
- 4) temperaturer för de utrymmen i vilka livsmedel förvaras, transporteras, säljs och serveras,
- 5) strukturella och funktionella krav som skall ställas på livsmedelslokaler,
- 6) förhållandena vid transport av livsmedel,
- 7) verksamhetsidkarens egenkontroll, samt
- 8) livsmedelshygienisk utbildning som skall krävas av personalen i en livsmedelslokal.

50 §

Avgifter

Kommunen har rätt att för anmälningar enligt denna lag vilka kommunen behandlar uppbara avgifter som högst motsvarar kostnaderna för utförande av prestationen eller den genomsnittliga totalkostnaden.

För provtagning och undersökning uppbar kommunen hos verksamhetsidkaren en avgift som motsvarar de kostnader som utförandet av prestationen åsamkar kommunen eller den genomsnittliga totalkostnaden, när provtagningen eller undersökningen hänför sig till

- 1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 13 § och 14 § 2 mom.,
- 2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som förutsätts i 20 § samt
- 3) sådan regelbunden övervakning av bad-

För anmälningar enligt denna lag som kommunen behandlar skall den uppbara en avgift enligt en av kommunen godkänd taxa.

En avgift skall uppbaras för provtagning och undersökning som hänför sig till

- 1) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 13 § och 14 § 2 mom.,
- 2) tillsynen över efterlevnaden av föreskrifter som har meddelats med stöd av en anmälan enligt 18 § samt sådan övervakning och kontroll av kvaliteten på hushållsvatten som förutsätts i 20 § samt
- 3) sådan regelbunden övervakning av badvatten som förutsätts i 29 §, med undantag för övervakning av vattnet på allmän badstrand.

De avgifter som avses i 2 och 3 mom. bestäms så, att de högst motsvarar kostnaderna

Gällande lydelse

vatten som förutsätts i 29 §, med undantag för övervakning av vattnet på allmän badstrand.

Föreslagen lydelse

för utförandet av prestationen.

Avgifterna får indrivras utan dom eller beslut i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

51 §

Kommunala hälsoskyddsföreskrifter

I brådskande fall får den ledande tjänsteinnehavare som ansvarar för hälsoskyddet meddela sådant förbud eller sådan föreskrift som avses i 1 mom. Om utförandet av förbudet eller föreskriften skall utan dröjsmål lämnas meddelande åt den kommunala hälsoskyddsmyndigheten som fattar beslut i ärendet.

I brådskande fall får den kommunala tjänsteinnehavare som har hand om övervakningen meddela ett förbud eller en föreskrift som avses i 1 mom. Förbudet eller föreskriften skall utan dröjsmål tillställas den kommunala hälsoskyddsmyndigheten för avgörande.

56 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten eller den kommunala tjänsteinnehavare som avses i 7 har meddelat med stöd av denna lag söks hos länsrätten genom besvär med iakttagande av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/ 50).

Ändring i sådana beslut som avses i 51 och avgiftsbeslut som avses i 50 söks hos länsrätten genom besvär, med iakttagande av kommunallagen (953/76).

56 §

Ändringssökande

I ett beslut som en kommunal tjänsteinnehavare har fattat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att få beslutet prövat av en nämnd eller något annat organ som avses i 7 §. Rättelse av beslutet skall yrkas skriftligen inom 14 dagar från det att ändringssökanden har delgivits beslutet. Till beslutet skall fogas anvisningar om hur rättelseyrkandet skall anhängiggöras hos organet. Rättelseyrkandet skall behandlas utan dröjsmål.

Ändring i ett beslut som en kommunal nämnd eller något annat organ som avses i 7 § har fattat med stöd av denna lag kan sökas i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) genom anförande av besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet.

Ändring i beslut om hälsoskyddsordning enligt 51 § 3 mom. och i beslut om taxa enligt 50 § 2 mom. söks med iakttagande av kommunallagens (365/95) stadganden om ändringssökande.

I beslut om föreläggande av vite enligt 53 § får ändring inte sökas särskilt genom besvär.

Gällande lydelse

57 §

Verkställighet

I ett beslut som fattas med stöd av 12 § 2 mom., 51 § 2 mom. och 53 § kan föreskrivas att beslutet skall iakttas trots att ändring söks, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Föreslagen lydelse

57 §

Verkställighet

I ett beslut som fattas med stöd av 12 § 2 mom. och 51 § 2 mom. kan föreskrivas att beslutet skall iakttas trots att ändring söks, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

*Denna lag träder i kraft den 1999.
Stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den upphävda 40 § förblir i kraft tills något annat stadgas eller bestäms med stöd av denna lag.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.*
